

Tak Openscale 2009 je za námi. Za normální situace by se dala očekávat internetová diskuse na téma komu bylo nespravedlivě obodováno letadlo, komu naměřili o zlomek vteřiny více či méně než měli, komu zmařilo ten správný okamžik startu čekání kvůli nedostatku časoměřičů a podobně. Ne tak letos.

Ne že by ta diskuse nebyla, naopak, a byla snad ještě vypjatější. Důvod: měřítko. Na první pohled zcela absurdní věc, jak může být jablkem sváru měřítko u kategorie která, kam až paměť sahá, sluje názvem dvacetinky, čili M-min 1:20. Jenže pokud to snad někdo neví (ti ostatní mohou přeskocit pár řádků) z iniciativy skupiny kolem Adama Jeníka vzešel návrh na uvolnění tohoto měřítka na $1:20 \pm 20\%$. Všeobecné nadšení nad tím při podzimní rozpravě zrovna nevládlo, ale ve snaze vyjít vstříc a vlastně i otestovat co to v praxi udělá bylo rozhodnuto to vyzkoušet. Pokusnou soutěží bylo určeno právě skončené letošní Openscale, navíc bylo měřítko uvolněno úplně.

Argumenty obou stran byly pádné. Na straně zastánců uvolnění měřítka bylo poukazováno na možnost volby typů modelů které ve zmenšení 1:20 vycházejí buď moc malé nebo naopak moc veliké a dalším důvodem byla naděje že pokud by mohly soutěžit modely v měřítku 1:24, skomírající kategorie by byla oživena novými adepty minimaketářství, kteří si postaví modely ze stavebnic které jsou hlavně v USA v tomto měřítku nabízeny. Zastánci striktního dvacetinkářství zase lpěli jednak na tradici, jednak na zachování vzájemných velikostních poměrů mezi různými typy ve shodném zmenšení. A tak se čekalo na Openscale 2009.

Z modelů, které se letos Openscale zúčastnily jsem tedy udělal přehled v jakém jsou vlastně zmenšení. Vyloučil jsem žáky a Dornieriy Komet obecně – důvod byl ten, že těžko předpokládat že žáci stavící svou první minimaketu budou přemýšlet nad důvodností zmenšení, jsem dokonce přesvědčený že většina z nich ani neví jak byl Komet skutečně veliký. Takže do statistiky jsou zahrnuty jen minimakety seniorů:

Měř.	počet	typy
1:19	4	Arado, Jupiter 2xArsenal
1:20	14	Ta-152C, P-63, Arsenal, PAC MiG, Spinks, Re-2006, Bücker, Magister, Skyraider, Praga, Ta-152H, Widgeon, Aeronca
1:21	2	MiG DIS, CompAir
1:24	1	Vindicator
1:30	1	Tigercat
1:40	1	YB-49

Procentní zastoupení počítat nebudu, tabulka je dost výmluvná sama za sebe. Jen si dovolím doplnit, že jediný nový model postavený cíleně mimo měřítko 1:20 byl Adamův Vought Vindicator, Tigercat a YB-49 jsou modely primárně stavěné pro jiné kategorie a do soutěže minimaket byly přihlášeny jen proto, že to prostě bylo letos možné a diskutované rozšíření měřítka i tak přesahují. Kdyby do soutěže byla přihlášena Dewoitine Roberta Pajase, to by stejně statistiku moc neovlivnilo a je to rok starý model který byl stavěn pro Jumbo scale. Ale na druhé straně to byla jediná z přítomných minimaket, která alespoň naplnila jeden z důvodů uvolnění měřítka – jako dvacetinka by opravdu byla nesmyslně velká.

Osobně to tedy vidím tak, že rozmezí 1:19 – 1:21 je bez debat přijatelné, činí to toleranci cca $\pm 5\%$ a takto zmenšené modely jsou navzájem jednak naprosto porovnatelné, jednak nějaké taktizování s rozměrem v těchto mezích je bezpředmětné. A v tomto rozmezí se nacházelo 20 ze 23 zúčastněných minimaket a ty lze tudíž nazvat dvacetinkami. Abych to shrnul, pokud měla být na Openscale 2009 vážně otevřena otázka uvolnění měřítka, nemluvě o něm být rozhodnuto, měla asi ze strany jeho zastánců být slovní argumentace podepřena trochu pádnějšími počiny, které by ostatní když už ne přesvědčily, tak alespoň zasely sémě pochybností a ochoty věc dále nechat ještě otevřenou. Takto to vyznělo tak trochu jako pěkná blamáž. A nehodlám už nějak dál rozebírat to, že beztak mezitím došlo za zády těch co dvacetinky opravdu létají, ke změně pravidel cestou SMČR. Ve světle výše napsaného si na takový krok může každý udělat celkem lehce svůj názor, nehledě na to, že reálný dopad takto prosazené změny pravidel na kategorii dvacetinek je stejně pofiderní.

Ale nejen měřítkem živý jsou dvacetinky a problémů které se nabalují jeden na druhý neubývá a přes soustavnou kritiku se přecházejí:

- 1) **statické bodování** – to že je komise bodovačů složena z některých soutěžících určitě není úplně správné, ale objektivně s tím asi nepůjde nic dělat. Doby bodovačů rázu pánů Šmahela a Smolky jsou nenávratně pryč. Ale aby se donekonečna opisovaly jednou udělené statické body, bez ohledu na stav v jakém se model po řadě let používání od prvotního obodování nachází, je nehorázné. Výsledek pak samozřejmě nemůže být jiný, než že pro zachování vzájemných relací se bezmála polovina modelů (seniorů) po statice nachází v rozmezí 90-100 bodů. Podle mě by bylo korektní vždy na první soutěži obodovat všechny minimakety pro danou sezónu a pak k nim nově přibývší modely dobodovat se zachováním relací. A už vůbec těžko je komentovat situaci, když bodovači na jedné straně zkoumají drobné rozdíly mezi předloženou dokumentací a modelem, na druhé straně umožní přijmout do soutěže model bez předložené dokumentace se slovy „to je dobré, tento typ znám“.
- 2) **technické parametry modelů** – na jedné straně se vedou debaty o striktnosti dodržení předepsaného měřítka, na druhé straně se tato hodnota při statickém hodnocení až tak moc nesleduje. Jen se ve starých výsledovkách k tomu kterému modelu (a považme, někdy jen k tomu kterému typu letadla!) opíše příslušné koeficienty. A ruku na srdce – pamatujete někdo že by se měřil a kontroloval povolený průměr vrtule? Já ano, ale to ještě na Mediánkách sídlil Aeroklub v dřevěných barácích po Luftwaffe. Tyto parametry modelů prostě musí být při bodování bezpodmínečně změřeny a zkontrolovány nejen pro daný typ letounu ale přímo pro ten který model.
- 3) **letová část** – oblíbeným tématem je otázka postrčení modelu při vzletu. Abych se přiznal, s tím se neumím v reálných podmínkách vnitřně vypořádat. Podle pravidel je to samozřejmě jasné a korektní by bylo postrčení modelu vyloučit. Jenže vzletová deska má nějaké rozměry dané pravidly a šité na míru řekněme běžné stíhačce z II.WW, problémy nebudou mít malé dvouplošníky, ale co takový větší dvoumotorák kolem metru rozpětí, který když se na desku postaví, má před sebou na vzlet nemnoho desítek centimetrů a na těch při své váze opravdu vzlétne bez pomoci jen stěží? A kdo určí ty postrčit můžeš a ty už ne? Takže tady bych asi jako handicap vzletu ze země viděl jednak vysunutý podvozek, jednak to že ač s postrčením, není takovéto odstartování tak výhodné a jisté jako vymrstit model z ruky vzhůru k nebesům.
- 4) **obecně** – je tu ještě jedna věc, kterou si neodpustím zmínit a se kterou se ve dvacetinkách (ale nejen v nich) setkáváme kam až paměť sahá. Tatínkové a dědečkové, je opravdu milé že máte své potomky a prapotomky moc rádi, ale to snad nemusí být důvod k tomu aby za vaší vydatné pomoci s vašimi modely jen tak mimoděk válcovali kategorii žáků, kde si někteří své modely sami vyberou, postaví i zalétají a chtějí si s nimi poměřit na rovinu své síly. Nejsem příznivcem žádných čestných prohlášení o tom kdo si svůj model postavil a kdo ne. Jednak skutečnost všichni znají, jednak ve výsledném efektu je to k ničemu a žádný nový modelář touto cestou mezi nás nepřišel. Lepší je vzít děti a vnuky na zmrzlinu, na kolotoče a na parník.

To je tak asi to hlavní co mi vytanulo po posledním Openscale na mysli a nemyslím si že by to byly věci principiálně neřešitelné, jen je potřeba trochu důslednosti. Ve věci měřítka jsem zastáncem 1:20 s tím, že komu to opravdu bytostně nevyhovuje, bude se muset realizovat jinde. Ostatně takřka každá modelářská kategorie má své limity které je třeba dodržet a jsou kontrolovány, i když mnohdy nejsou s danou kategorií tak bytostně svázány jako měřítko 1:20 s **dvacetinkami**.

7.6.2009

Felda